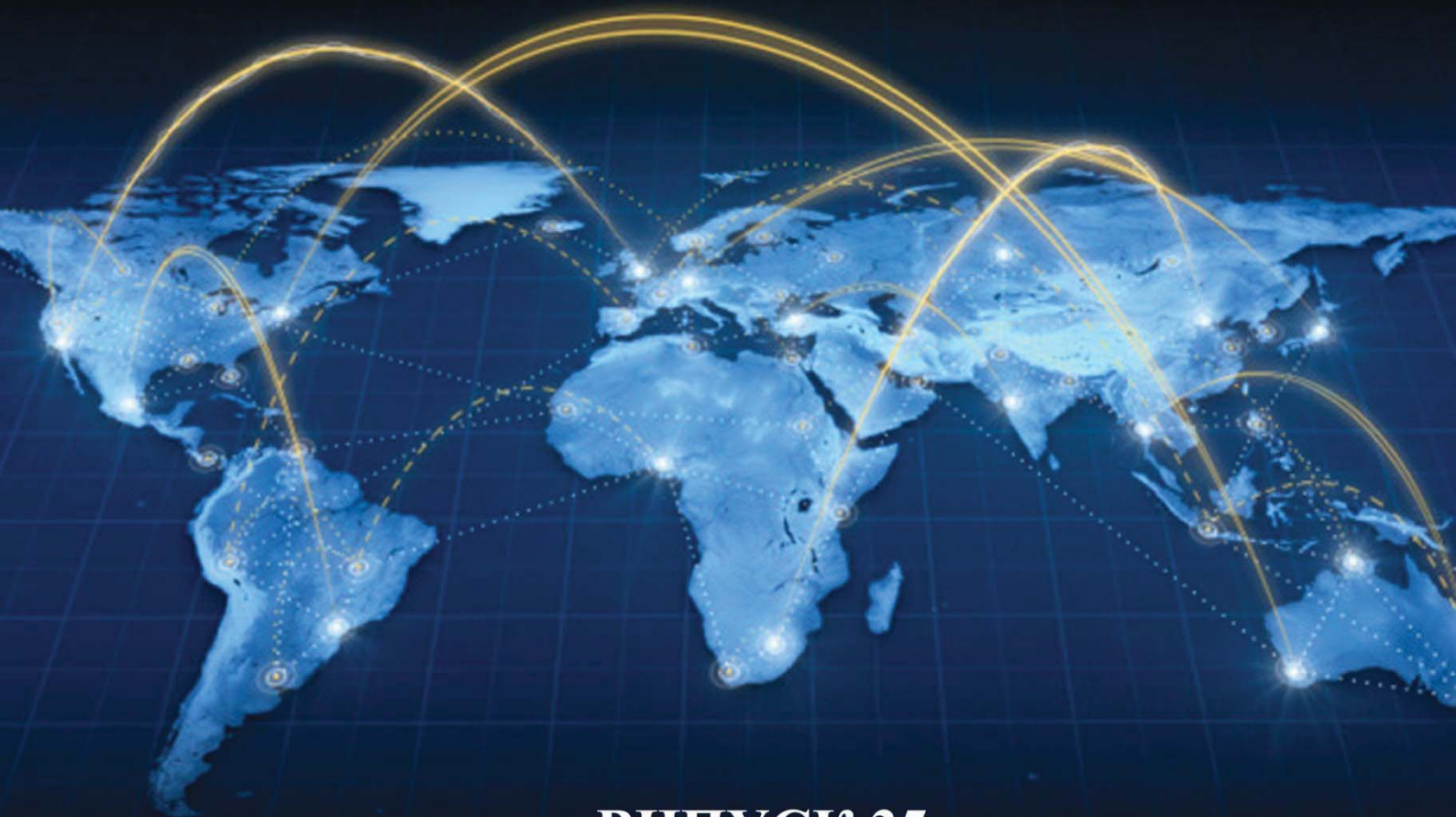

**МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ**

**«ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
НАУКИ І ОСВІТИ
В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ»**

ВИПУСК 35

27 квітня 2018 р.

м. Переяслав-Хмельницький

Turbine Generator Unit: ORPC's patented turbine generator unit (TGU) is the core technology component used in all ORPC power systems. ORPC's TGU is unique and proven multiple cross flow turbines drive a single generator. Low vertical profile allows deployment in shallower sites. Easier to install and maintain with lower life cycle cost. Emission-free electricity is generated from river and tidal currents.

Technologies promote sustainable energy including renewable energy sources, such as hydroelectricity, solar energy, wind energy, wave power, geothermal energy, bioenergy, tidal power and also technologies designed to improve energy efficiency. Costs have decreased immensely throughout the years, and continue to fall. Increasingly, effective government policies support investor confidence and these markets are expanding. Considerable progress is being made in the energy transition from fossil fuels to ecologically sustainable systems, to the point where many studies support 100% renewable energy.

REFERENCES

1. Electronic resource. – URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Sustainable_energy
2. Electronic resource. – URL: <http://www.orpc.co/our-solutions/scalable-grid-integrated-systems/rivgen-power-system>
3. Electronic resource. – URL: <http://www.orpc.co/media/news/orpcs-work-in-remote-communities-focus-of-sbir-sttr-success-story>
4. Electronic resource. – URL: <https://tidalenergytoday.com/2018/03/09/orpc-appoints-chief-for-canadian-subsiary/>
5. Electronic resource. – URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Grid-connected_photovoltaic_power_system
6. Electronic resource. – URL: <https://en.wikipedia.org/w/index.php?search=Turbine+Generator+Unit&title=Special:Search&fulltext=1&searchToken=1ui0dax0kjohfsy72nom6d8rr>
7. Electronic resource. – URL: <http://www.lingvo.ua/>

УДК 911.6:504.7(477.84)

*Любов Янковська
(Тернопіль, Україна)*

ПОТЕНЦІАЛ СТІЙКОСТІ РІВНИННИХ ЛАНДШАФТІВ ЗАХІДНОГО ПОДІЛЛЯ ДО АНТРОПОГЕННИХ ВПЛИВІВ

Поняття «стійкість ландшафтів» інтерпретується як можливість ландшафтів та їх компонентів самоочищатися та самовідновлюватися завдяки природним механізмам. Описані критерії оцінювання потенціалу стійкості ландшафтів. Виконаний аналіз потенціалу самоочищення та самовідновлення атмосферного повітря, поверхневих вод, ґрунтів та біоти до антропогенних впливів у межах рівнинних ландшафтів Західного Поділля, як фундаментальний матеріал для нормування антропогенного навантаження.

Ключові слова: *потенціал стійкості, антропогенний тиск, атмосферне повітря, поверхневі води, ґрунт, біота, ландшафт.*

The definition of "landscapes stability" is interpreted as the abilities of landscapes and their components to become clean, to restore their structure and renew their function by the virtue of the natural mechanisms of regeneration. The criteria of evaluation of the potential of landscapes stability to anthropogenic influence are described. The analysis of the potential of cleansing and renewing of atmospheric air, waters, soils and biota within the flat landscapes of Western Podillya to anthropogenic influences was carried out as a fundamental for standardization of the intensity of economic pressure.

Key words: *potential of stability, anthropogenic pressure, atmospheric air, waters, soil, biota, landscape.*

Потенціал стійкості – одна з головних властивостей геосистем, від якої значною мірою залежить їх екостан, зокрема ступінь перетвореності господарською діяльністю та здатність тривалий час виконувати свою соціально-економічну функцію.

Критерії та методи оцінювання стійкості геосистем розроблені у працях О.Д.Арманда, В.А.Барановського, М.Д.Гродзинського, П.Г.Шищенка; підходи до оцінювання стійкості окремих компонентів природного середовища запропоновані в роботах Г.Б.Острроверха (стійкість рельєфу), О.Г.Ободовського, І.П.Ковальчука, С.М.Лисагора, Є.С.Цайца (стійкість русел річок), М.А.Глазовської, Б.І.Кочурова, Я.І.Ющенко, Л.Т.Наливайко (стійкість ґрунтів) та інших.

Актуальність досліджень з даної проблематики посилюється практичною необхідністю застосування оціненого потенціалу стійкості ландшафтів у якості базового матеріалу для прогнозування змін у них, нормування антропогенних навантажень, раціоналізації природокористування, планування збалансованого еколого-соціально-економічного розвитку регіонів.

Метою даної роботи є оцінити потенціал стійкості рівнинних ландшафтів Тернопільської області, тобто їх здатність протистояти антропогенним впливам у разі їх виникнення, або самовідновлюватися, у випадку зниження чи припинення антропогенного тиску. Об'єктом дослідження було обрано ландшафти Тернопільського, Гусятинського та Лановецького природних районів.

Для оцінки потенціалу стійкості ландшафтів був застосований диференційований підхід, тобто спочатку визначалась стійкість їх окремих компонентів (за методикою В.А.Барановського [1]) і на цій основі – стійкість геосистем до антропогенного навантаження у цілому, що розраховувалась у межах ландшафтних районів.

Розрахунки потенціалу стійкості виконувались у межах ландшафтних районів (на основі схеми ландшафтного районування області за К.І. Геренчуком [2, с. 147]).

При оцінці потенціалу самоочищення атмосфери від забруднюючих речовин враховувались показники, що сприяють вертикальному та горизонтальному виносу отруйних домішок з повітря, а саме повторюваність днів із кількістю опадів понад 0,5 мм та швидкістю вітру понад 6 м/с. Крім цього, брались до уваги чинники, що зумовлюють затримання шкідливих викидів в атмосфері: повторюваність днів із туманами та безвітряною погодою.

Незважаючи на неоднорідність метеорологічних показників, потенціал самоочищення атмосфери у Тернопільському та Гусятинському природних районах загалом середній, а у Лановецькому – високий. Більше третини днів у році відзначається ясными опадами, близько двох третин – інтенсивним вітровим режимом. Проте на метеорологічний потенціал атмосфери Тернопільського природного району негативно впливає найвища у області повторюваність днів з туманами (близько 56 днів на рік) [5, с. 247]. Як відомо, краплі туману поглинають домішки не тільки поблизу підстилаючої поверхні, але й розміщених вище, найбільш забруднених шарів повітря, внаслідок чого концентрація шкідливих речовин сильно зростає. Не слід забувати, що саме на цій території розташований обласний центр, де скупчена велика кількість стаціонарних джерел забруднення повітряного середовища та констатується найбільше у області транспортне навантаження. Потенціал самоочищення Гусятинського природного району знижується через велику кількість днів із штилями, що зумовлює затримання шкідливих домішок в атмосфері. Це слід враховувати при розміщенні екологічно шкідливих виробництв (наприклад, саме тут знаходиться одне з „найбрудніших” підприємств у області – Гусятинська газокompресорна станція).

При визначенні потенціалу стійкості поверхневих вод основна увага приділялась таким факторам, як кольоровість, температурний режим води та гідрологічним характеристикам (у тому числі, середній багаторічній витраті води).

Річки на досліджуваній території представлені переважно невеликими водотоками і характеризуються здебільшого пониженим потенціалом стійкості, за винятком р.Серет з відносно потужними гідрологічними показниками та сприятливим біотичним потенціалом

самоочищення. Підвищений потенціал стійкості властивий також р. Збруч південніше впадіння у неї приток Гнилої та Тайни [7, с. 209].

До основних чинників, що визначають потенціал саморегуляції та самовідновлення ґрунтів, було віднесено вміст гумусу, гранулометричний склад, структурність, кам'янистість, вологоємність та вологопроникність, інтенсивність біогенного колообігу, кислотність, ємність катіонного обміну, стрімкість схилів, залісненість та господарське освоєння території.

Покомпонентний аналіз свідчить про середній потенціал стійкості ґрунтів цих територій, який підтверджується їх здатністю тривалий час виконувати свою аграрну функцію. Тут поширені здебільшого чорноземи опідзолені, чорноземи глибокі малогумусні, та темно-сірі опідзолені, для яких характерні сприятливі для самоочищення та самовідновлення природні властивості, у тому числі, середньосуглинистий гранулометричний склад, середня та висока структурність, підвищені вологоємність та питомий опір, середня ємність катіонного обміну, нейтральна або слабнокисла реакція ґрунтового розчину, практично відсутня кам'янистість [6, с. 191].

Враховуючи те, що інтенсивність і збалансованість функціонування природного середовища, у тому числі біологічна продуктивність та відновлення рослинного покриву, залежать від оптимального співвідношення тепла і вологи, територіальний аспект біотичного потенціалу самовідновлення ландшафтів досліджувався за такими показниками, як середньорічне продуктивне зволоження, середній річний радіаційний баланс, період вегетації. Погодно-кліматичні умови „Холодного Поділля”, хоча дещо гірші, ніж на півдні області – у Придністров'ї, проте досить сприятливі для відтворення біоти району [7, с. 210].

Отож, дослідження показали, що ландшафти Тернопільського, Лановецького та Гусятинського природних районів, які характеризуються рівнинним рельєфом, хорошими фізичними властивостями ґрунтів, досить сприятливим для обміну речовин та енергії у геосистемах кліматичними умовами, значними потужностями самоочищення атмосферного повітря, загалом належать до середньостійких з точки зору протидії антропогенним впливам.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Барановський В.А. Екологічна географія і екологічна картографія / В.А. Барановський. – К.: Фітосоціоцентр, 2001. – 252 с.
2. Природа Тернопільської області / За ред. Геренчука К.І. – Львів: Вид-во ЛДУ, 1979. – 169 с.
3. Свинко Й. Нарис про природу Тернопільської області: геологічне минуле, сучасний стан. / Й.Свинко. – Тернопіль: Навчальна книга-Богдан, 2007. – 192 с.
4. Царик Л.П. Природні рекреаційні ресурси: методи оцінки та аналізу (на прикладі Тернопільської області). / Л.П.Царик, Г.В.Чернюк. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2001. – 188 с.
5. Янковська Л.В. Підходи до оцінювання метеорологічного потенціалу атмосфери (на прикладі Тернопільської області) // Регіональні екологічні проблеми: Зб. наук. пр. / Л.В. Янковська. – К.: ВГЛ ”Обрії”, 2002. – С.245-248.
6. Янковська Л.В. Стійкість ґрунтів до антропогенного навантаження // Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Географія / Л.В. Янковська. – Тернопіль: ТНПУ. – 2002. – № 2. – С.189-192.
7. Янковська Л.В. Потенціал стійкості ландшафтів Західного Поділля до антропогенних впливів. // Наукові записки ТНПУ ім. В.Гнатюка. Серія: географія. Спеціальний випуск / Л.В. Янковська. – Тернопіль: СМП «Тайп». – №1 (Вип. 40). – 2016. – С.207-212.

ЗМІСТ / СОДЕРЖАНИЕ

БІОЛОГІЧНІ НАУКИ / БИОЛОГИЧЕСКИЕ НАУКИ

<i>Azim Baykulov, Qorakul Sovetov, Oybek Yunusov, Shohjahon Rahmonov</i> THE STUDY OF THE INFLUENCE CHITOSANS ON ENDOGEN INTOSICATIONS AT BURN OF THE SKIN	5
<i>Гульмира Бисенова, Кунсулу Закарья, Зинигуль Сармурзина</i> ИСПОЛЬЗОВАНИЕ БИОПРЕПАРАТА КАК СТИМУЛЯТОРА РОСТА ДЛЯ ТЕХНИЧЕСКИХ ВИДОВ КУЛЬТУР ФАСОЛИ И ГОРОХА	9
<i>Алишер Мамбетназаров</i> DALACHOU YERUSTKI QISMI – HERVA HYPERICI	12
<i>Віта Михайлюк, Марина Якуба</i> ХАРАКТЕРИСТИКИ ЛІСОВОЇ ПІДСТИЛКИ ЯК ПОКАЗНИКИ ФУНКЦІОНАЛЬНОГО СТАНУ ПОЛЕЗАХИСНИХ ЛІСОСМУГ	14
<i>Світлана Ставнічук</i> ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БІОЛОГІЇ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	16

ЕКОЛОГІЯ / ЭКОЛОГИЯ

<i>Юлія Гребеніченко</i> ЕКОЛОГІЧНА ОСВІТА УЧНІВ НОВОГО ПОКОЛІННЯ	19
<i>Larysa Karpenko, Daryna Dobrych</i> EMULSIFIERS AND STABILIZERS	20
<i>Анатолій Крючков, Ганна Сільченко</i> ОПТИМІЗАЦІЯ СКЛАДУ ЕНЕРГЕТИЧНОГО ПАЛИВА ПРИ РОБОТІ ТЕЦ	22
<i>Ольга Рибалова, Максим Форсюк</i> ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО УТИЛІЗАЦІЇ ДЕРЕВИННИХ ВІДХОДІВ МЕБЛЕВОЇ ФАБРИКИ ТОВ «ЮВЕНТА»	26
<i>Єгор Шликов</i> RENEWABLE ENERGY: POWER SYSTEMS	28
<i>Любов Янковська</i> ПОТЕНЦІАЛ СТІЙКОСТІ РІВНИННИХ ЛАНДШАФТІВ ЗАХІДНОГО ПОДІЛЛЯ ДО АНТРОПОГЕННИХ ВПЛИВІВ	30

ТУРИЗМ І РЕКРЕАЦІЯ / ТУРИЗМ И РЕКРЕАЦИЯ

<i>Софія Королюк</i> НЕЗАДІЯНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТЕРНОПІЛЛЯ В РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ІНДУСТРІЇ	33
<i>Раїса Матюшенко</i> ОСОБЛИВОСТІ ВЕЛНЕС-ТУРИЗМУ	37
<i>Оксана Тимофій</i> ПАМ'ЯТКИ САКРАЛЬНОЇ АРХІТЕКТУРИ БОЙКІВЩИНИ: ОСОБЛИВОСТІ ТА ТУРИСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ	40

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ / ГОСУДАРСТВЕННОЕ УПРАВЛЕНИЕ

<i>Світлана Боліла, Тетяна Федорова</i> СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНСЬКИХ РЕАЛІЯХ	43
<i>Оксана Гайдей</i> АДМІНІСТРАТИВНО-ПРИМУСОВІ ПОВНОВАЖЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ КАЗНАЧЕЙСЬКОЇ СЛУЖБИ	46

ЕКОНОМІКА / ЭКОНОМИКА

<i>Оксана Артюх, Ірина Дацька</i> ПРОБЛЕМИ ВІДОБРАЖЕННЯ ЗМЕНШЕННЯ КОРИСНОСТІ АКТИВІВ	50
---	----